

Openbaar Ministerie
Parket Procureur-Generaal
Curaçao | Sint Maarten | Bonaire, Sint Eustatius & Saba

Richtlijnen en kaders voor strafvordering zeden

Rechtskarakter

Aanwijzing i.d.z.v. artikel 5 lid 4 Rijkswet openbare ministeries van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

Afzender

Procureur-generaal van Curaçao, van Sint-Maarten, en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

Adressaat

Hoofdofficier van Justitie van Curaçao
Hoofdofficier van Justitie van Sint Maarten
Hoofdofficier van Justitie van Bonaire, Sint Eustatius en Saba
Korps Politie Curaçao
Korps Politie Sint Maarten
Korps Politie Caribisch Nederland

Registratienummer

2019.0002

Datum inwerkingtreding

01.08.2019

1. Achtergrond

Deze richtlijn is een voorschrift in zedenzaken voor officieren van justitie (ovj) en betreft de richtlijn voor de strafeis bij zedenmisdrijven niet zijnde (kinder)porno. Zedenmisdrijven zijn een zeer ernstige vorm van criminaliteit, met vaak hevige gevolgen voor de slachtoffers. De samenlevingen van Curaçao, Sint Maarten, Bonaire, Sint Eustatius en Saba worden met enige regelmaat geschokt door gepleegde zedenmisdrijven. Het Openbaar Ministerie (OM) vindt het van belang dat op/in alle (ei)landen dezelfde uitgangspunten gelden, als het gaat om de te eisen straffen op zitting. Dit vergroot de rechtszekerheid.

2. Kaders voor strafvordering zedenfeiten

- De ovj kan, gelet op de bijzondere omstandigheden van de eilanden, waaronder de kleinschaligheid van de gemeenschap, de maatschappelijke impact van het feit, de persoonsgebonden omstandigheden van de verdachte en/of slachtoffer

en de sociale gevolgen (schaamte) voor het slachtoffer, afwijken naar zwaardere strafeisen.

- Taakstraf wordt geëist bij *first offenders* én als er geen sprake is van een ernstige inbreuk op de lichamelijke integriteit van het slachtoffer.
- Bij zedenmisdrijven met een minderjarige slachtoffer én een minderjarige verdachte zijn de strafeisen afhankelijk van de ontwikkelingsfase van zowel het slachtoffer als de verdachte, het leeftijdsverschil tussen slachtoffer en verdachte, de mate van consensualiteit en de mate van gelijkwaardigheid tussen de betrokkenen.
- Bij zedenmisdrijven met minderjarige verdachte(n) vindt er overleg plaats tussen de zaakofficier en de jeugdofficier over de strafeisen.
- Bij strafbare zedenfeiten gepleegd tegen of in de aanwezigheid van een kind volgen verhoogde strafeisen. De verhoging wordt aan het oordeel van de behandelende ovj overgelaten.
- Het is aan de ovj om te bepalen, kijkend naar de omstandigheden van het geval en de persoon van de verdachte, of er bij de strafvordering plaats is voor een voorwaardelijk strafdeel met eventueel bijzondere op te leggen voorwaarden of taakstraf
- Bij schennis van de eerbaarheid oftewel het inbreuk maken op de goede zeden, door naakt over straat te lopen kan de ovj geldboete eisen. Bij *first offenders* een geldboete, bij herhaling een hogere geldboete en bij meerdere herhalingen voorwaardelijke strafeisen.

3. Richtlijnen voor strafvordering zedenfeiten met een minderjarige slachtoffer

Seksueel misbruik of zedendelicten in het algemeen vormt een zeer ernstige inbreuk op de lichamelijke en geestelijke integriteit van het slachtoffer. Het zelfbeschikkingsrecht van slachtoffers wordt ernstig aangetast. Daarnaast leiden gepleegde zedendelicten tot grote, maatschappelijke verontwaardiging en gevoelens van onveiligheid. Verder is het algemeen bekend dat slachtoffers van zedendelicten nog jarenlang kampen met de traumatische gevolgen van het gepleegde delict.

Dit geldt nog meer, wanneer het slachtoffer minderjarig is: een kind bevindt zich immers in een kwetsbare ontwikkelingsfase. Vanwege de jonge leeftijd van een kind, mag worden aangenomen dat het nog onvoldoende in staat is om zijn/haar seksuele integriteit te beschermen, dan wel te overzien wat de (emotionele) gevolgen zijn van seksueel contact. Om die reden heeft de wetgever gemeend kinderen te beschermen tegen schending van seksuele integriteit en volwassenen die misbruik maken van jeugdigen voor hun eigen lustgevoelens.

Als basisstraf staat steeds een strafeis vermeld exclusief de strafeis beïnvloedende factoren of omstandigheden. Deze zijn opgenomen in paragraaf 5.1 tot en met 5.5 en komen bovenop de strafeisen uit tabel 1 en 2.

De zedenmisdrijven worden verdeeld over vier categorieën afhankelijk van de zintuigen die bij het strafbaar feit is komen kijken, het soort aanraking en het soort huidcontact:

- A. Visuele blootstelling
- B. Voelen of aanrakingen boven de kleding
- C. Voelen of aanrakingen onder de kleding
- D. Binnendringen of penetreren

Tabel 1: Strafeisen per categorie bij minderjarige slachtoffer

Categorie A: seksueel corrumpen	First offender	Recidivist
Alle ontuchtige handelingen waarbij de minderjarige door de verdachte wordt geconfronteerd met seksuele handelingen. Hieronder vallen o.a. de situaties waarbij de minderjarige ertoe wordt gebracht zichzelf uit te kleden en zich (gedeeltelijk) naakt te tonen, zonder dat er sprake is van betasting door het slachtoffer zelf of door de verdachte of een derde. Onder categorie A kunnen ook de fenomenen sexting en grooming vallen.	Meerderjarige GS 1-6 mnd	Maatwerk
Categorie B: over de kleren aanraken		
Alle ontuchtige handelingen waarbij er sprake is van aanraking tussen verdachte en slachtoffer of door het slachtoffer bij zichzelf of bij of door een ander. Het gaat om aanraking over de kleding of het betasten van het kruis over de kleding. Er valt onder meer te denken aan het aaien of wrijven over, betasten, grijpen of kussen van de borsten, billen of overige lichaamsdelen.	Onverhoeds in de billen knijpen TS 60 uur en/of GS 3- 6 weken	GS 3-6 mnd
	Onverhoeds in de borsten knijpen TS 80-120 uur en/of GS 4- 6 mnd	GS 3-9 mnd
	Betasten van kruis TS 90-130 uur en/of GS 5-7 mnd	GS 4-12 mnd
Categorie C: onder de kleren aanraken		
Het ontuchtig aanraken van de naakte geslachtsdelen of de aanraking onder de kleding of over de naakte huid. De handelingen kunnen variëren van het betasten tot het stimuleren van de geslachtsdelen, zoals aftrekken of vingeren. Andere handelingen binnen deze categorie zijn het aaien of wrijven over, betasten, grijpen, kussen of likken van de borsten, billen of overige lichaamsdelen.	Betasten van ontblote geslachtsdelen GS ≥ 12 mnd	GS 12-36 mnd
Categorie D: binnendringen		
Het ontuchtig aanraken van de naakte geslachtsdelen en het oraal, vaginaal of anaal binnendringen met of anders dan met een geslachtsdeel. Voor de strafmaat doet het er niet toe of er wordt binnengedrongen door de verdachte bij het slachtoffer of dat de verdachte het slachtoffer laat binnendringen. De handelingen kunnen variëren van het betasten tot het stimuleren van de geslachtsdelen, zoals aftrekken of vingeren.	Overige GS 15-48 mnd	Overige Maatwerk

4. Richtlijnen voor strafvordering zedenfeiten meerderjarige slachtoffers

In tabel 2 staan de strafeisen voor zedenmisdriven met meerderjarige slachtoffers. Als basisstraf staat steeds een strafeis vermeld exclusief de strafeis beïnvloedende factoren of omstandigheden die bovenop de strafeisen kunnen komen. De zedenmisdriven worden verdeeld over drie categorieën afhankelijk van de zintuigen die bij het strafbaar feit is komen kijken:

- A. Voelen of aanrakingen boven de kleding
- B. Voelen of aanrakingen onder de kleding
- C. Binnendringen of penetreren

Tabel 2: Strafeisen bij meerderjarige slachtoffer

Categorie A: over de kleding	First offender	Recidivist
Alle ontuchtige handelingen waarbij sprake is van aanraking tussen verdachte en slachtoffer of door het slachtoffer bij zichzelf of bij of door een ander. Er valt onder meer te denken aan het aaien of wrijven over, betasten, grijpen, kussen of likken van de borsten, billen of overige lichaamsdelen. Ook het betasten van het kruis over de kleding, behoort tot deze categorie.	Onverhoeds in de billen knijpen TS 40 uur en/of GS 3-6 weken	GS 2-6 mnd
	Onverhoeds in de borsten knijpen TS 60-120 uur en/of GS 3- 6 mnd	GS 3-8 mnd
	Betasten van kruis TS 80-120 uur en/of GS 4-7 mnd	GS 5-9 mnd
Categorie B: onder de kledingstukken		
Alle ontuchtige handelingen waarbij sprake is van het aanraken van de naakte geslachtsdelen en/of het aanraken door de verdachte onder de kledingstukken van het slachtoffer. Daarnaast het oraal, vaginaal of anaal niet binnendringen anders dan met een geslachtsdeel. De handelingen kunnen variëren van het betasten tot het stimuleren van de geslachtsdelen, zoals aftrekken of clitoris aanraken.	Betasten van ontblote geslachtsdelen GS 4-9 mnd	GS ≥8 mnd
Categorie C: het binnendringen van het lichaam		
Het ontuchtig aanraken van de naakte geslachtsdelen en het oraal, vaginaal of anaal binnendringen met een geslachtsdeel of andere lichaamsdelen, zoals een vinger. Voor de strafmaat doet het er niet toe of er wordt binnengedrongen door de verdachte bij het slachtoffer of dat de verdachte het slachtoffer laat binnendringen. De handelingen kunnen variëren van het betasten tot het stimuleren van de geslachtsdelen, zoals aftrekken of vingeren.	GS 36 mnd	Maatwerk

5. De factoren die van invloed zijn op de strafeis

Hier volgt een lijst van de strafmaat beïnvloedende factoren of omstandigheden waarmee rekening gehouden wordt bij de strafeis in zedenzaken. Er wordt niet aangegeven hoe zwaar elk van de factoren in de regel dient te wegen. De weging van elk van die factoren kan van geval tot geval verschillen en blijft maatwerk. De ovj beoordeeld in hoeverre deze factoren van toepassing zijn en of een bepaalde factor strafeisverhogend of -verlagend dient te zijn.

De factoren die van invloed zijn op de strafeis kunnen verdeeld worden over vijf categorieën: factoren met betrekking tot de ernst van het zedenfeit, de kwetsbaarheid of persoon van het slachtoffer, de mate van bewuste en/of planmatige werkwijze van de verdachte, de hoedanigheid van de verdachte(n), en strafverzwarende omstandigheden bij verkrachting.

5.1 Ernst van het zedenfeit

- Frequentie, duur en herhaling van het strafbare zedenfeit.
- (Pleeg)periode van het strafbare zedenfeit.
- Medeplegen of in vereniging.
- Van kwaad tot erger: geleidelijk ontuchtige en zwaardere ontucht plegen bij het slachtoffer. Een glijdende schaal, hetzij qua ernst van de feiten, hetzij qua aantal feiten/slachtoffers, waarbij de verdachte steeds verder gaat.
- Verregaande handelingen bestaande uit het gebruik van hulpmiddelen of bijzondere voorwerpen, of ontuchtige handelingen met dieren (bestialiteit).
- Sodomasochisme, SM-handelingen, bondageachtige handelingen zoals, het oprekken van lichaamsopeningen met behulp van hulpmiddelen al dan niet opblaasbare speeltjes, zweepslagen en geselingen, klemmen en spelden op verschillende lichaamsdelen, gebruik van hand- en voetboeien, vastbinden, gebruik van (mond)knevels (doeken, rubberen bal,), prikkelingen met wat voor voorwerp dan ook enzovoorts.
- Ondanks signalen van slachtoffer of anderen, toch doorgaan met plegen van ontuchtige handelingen of zedendelict.
- Het strafbare feit is voorafgegaan door of ging vergezeld of gevolgd van extreem geweld of foltering.
- Het strafbare feit is gepleegd met behulp van of onder bedreiging met een wapen.
- Excessieve gevolgen voor het slachtoffer waaronder begrepen: zwaar lichamelijk letsel, levensgevaar voor een ander, de dood, besmetting, ernstige mentale schade bij het slachtoffer en/of andere ernstige schade aan de fysieke en/of geestelijke gezondheid van het slachtoffer.

5.2 Kwetsbaarheid van het slachtoffer of de persoon van het slachtoffer

- Afhankelijkheids-, gezags- of vertrouwensrelatie tussen slachtoffer en verdachte.
- Minderjarig slachtoffer dat aan de zorg of waakzaamheid van de verdachte was toevertrouwd.
- Situatie of locatie (waaronder begrepen situatie of locatie waar slachtoffer zich bij uitstek veilig of beschermd behoort te zijn/voelen¹, pleegplaats in het publieke domein of slachtoffer is meegevoerd naar afgelegen locatie. Denk aan een school¹, eigen slaapkamer, eigen huis, zorginstelling² enzovoorts).
- Situatie of locatie waar slachtoffer aan verdachte is overgeleverd (misbruik kwetsbare positie slachtoffer).
- Het strafbare feit is gepleegd tegen een persoon die door bepaalde omstandigheden kwetsbaar is gemaakt.
- Leeftijd van het slachtoffer. Naarmate het slachtoffer jonger is, worden de strafeisen zwaarder.
- Mate van consensualiteit. Naarmate de seksuele handelingen minder consensueel waren, worden de strafeisen zwaarder.
- Bijzondere kwetsbaarheid van het slachtoffer, zoals beperkte intelligentie van het slachtoffer³, psychische problematiek, ontwikkelingsproblematiek, moeilijke thuissituatie, gedragsproblematiek of wilsonbekwame meerderjarige.
- Wilsonbekwaamheid van het slachtoffer: in staat van bewusteloosheid of lichamelijke onmacht, zodanige gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van des geestvermogens, dat het slachtoffer niet of onvolkomen in staat is zijn/haar wil te bepalen of kenbaar te maken of weerstand te bieden. Voorbeelden zijn een patiënt in coma, een slachtoffer buiten bewustzijn of in een toestand van verminderd bewustzijn, slachtoffer met een zware verstandelijke handicap, slachtoffer met een vergevorderde dementie of een slachtoffer met een reeds lang bestaande cognitieve functiestoornissen. Er zijn ook situaties waar de wilsonbekwaamheid minder duidelijk is. Het kan bijvoorbeeld gaan om mensen met een psychiatrische aandoening, een lichte verstandelijke handicap of een beginnende dementie.

5.3 Mate van bewuste en/of planmatige werkwijze van de verdachte

- Totstandkoming en instandhouding van de misbruiksituatie.
- Opzoeken en creëren van omstandigheden om seksuele handelingen te verrichten met het slachtoffer.
- Geheimhouding afgedwongen bij slachtoffer.
- Jeugdigheid van de verdachte

¹ Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba H-93/2011, parketnummer 400.00094/10, datum rechtsspraak 22 September 2011

² Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba H-18/2013, parketnummer 400.00218/12 (BES237/12B), datum uitspraak 27 februari 2013

³ Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba, H-53/14, parketnummer 400.00108/12, datum uitspraak 5 juni 2014

5.4 Hoedanigheid van de verdachte

- Jeugdigheid van de verdachte.
- Feitelijke verhoudingen voortvloeiend overwicht bestaande uit overwicht uit het leeftijdsverschil en hoedanigheid van de verdachte⁴, zoals leraar, voorganger.
- Vaderfiguur die als vertrouwensfiguur fungeerde⁵
- Totstandkoming en instandhouding van de misbruiksituatie waardoor slachtoffer niet volken in staat was om weerstand te bieden of zich te verzetten tegen de seksuele handelingen⁵
- Bijzondere positie binnen de geloofsgemeenschap⁵
- Bijzondere positie volstrekt verkeerd inzetten⁵
- Slachtoffers het gevoel van zelfrespect ontnemen⁵
- Slachtoffers beschuldigen⁵
- de dader is eerder veroordeeld wegens soortgelijke strafbare feiten

5.5 Strafverzwarende omstandigheden bij verkrachting.

Het basisdelict is de vaginale/orale/ anale verkrachting met een geslachtsdeel, eenmalig gepleegd door één meerderjarige verdachte zonder recidive. Verkrachting omvat geweld en dwang. Het uitgangspunt bij het basisdelict is 36 maanden GS onvoorwaardelijk én schadevergoeding aan het meerderjarige slachtoffer. Bij minderjarige slachtoffer(s) is de basisstrafeis 48 maanden. Bovenop de basisstraf komt per factor een aantal maanden erbij. De strafeisverhoging wordt aan het oordeel van de behandelend ovj overgelaten. De strafeisverhogende factoren zijn:

- Bij het binnendringen is het voor de strafeis van belang waarmee wordt binnengedrongen. Indien het voorwerp ernstige gevolgen heeft voor de fysieke gesteldheid, voortplanting enz. van het slachtoffer zoals verminking, dan strafeis verhogen.
- Binnen relatiesfeer (partner/ex-partner, vriendschappelijke relatie tussen dader en slachtoffer en dus iemand die het slachtoffer had moeten kunnen vertrouwen) of binnen afhankelijkheidsrelatie.
- Groepsverkrachting.
- Bijzondere gewelddadigheid (ernst/mate, excessief geweld, ruwe seksuele gedragingen, op hardhandige wijze slachtoffer beletten om te vluchten).

⁴ In deze vonnis ging het specifiek om de hoedanigheid van apostel/pastor of geestelijke leider van een kerkgemeenschap of geloofsgemeenschap Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba, H100/2017, parketnummer 50000119/16 en 50000052/17, datum uitspraak 18 oktober 2018

⁵ Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba, H100/2017, parketnummer 50000119/16 en 50000052/17, datum uitspraak 18 oktober 2018

- Gedurende een langere periode (frequentie, herhalingen van de seksuele handelingen gedurende langere periode of structureel strafbaar feit plegen met hetzelfde slachtoffer).
- Bijzondere bedreigende en/of vernederende setting (lange duur, vrijheidsbeneming, bedreigingen, penetratie met voorwerpen, vastbinden, ongesteldheid, vrijheidsberoving, vastbinden, combinatie en volgorde van seksuele handelingen).
- Onverhoedse aanval.
- Pleegplaats: publiek domein/woning slachtoffer/meevoeren naar afgelegen locatie.
- Vooropgezet plan (bewuste overweging en voorbereiding).
- Geen gebruik van voorbehoedsmiddelen door de verdachte/verkrachter.
- het slachtoffer aanwijzingen geven tijdens het strafbaar feit.
- Leeftijd slachtoffer (zeer jonge of zeer jeugdige leeftijd).
- Andere kwetsbaarheid van het slachtoffer (onder invloed drank/drugs, lichamelijke en/of geestelijke beperking, beschonken toestand, drugsgebruik).
- Bijzondere schadelijke gevolgen zoals ontmaagding, aanzienlijk geestelijk of lichamelijk letsel, PTSS (posttraumatische stress stoornis of posttraumatische stress syndroom), verstoring/impact op gezinsleven, verstoren seksuele ontwikkeling, besmettingsrisico voor HIV⁶ of andere SOA (seksueel overdraagbare aandoeningen), kneuzingen, hematomen, vaginale of anale verwondingen, de psychische gevolgen zoals verdriet, schaamte, angst en gevoelens van onveiligheid.
- Abortus of andere zeer ingrijpende gebeurtenissen moeten ondergaan⁷.
- Gemeenschap met een meerderjarige wilsonbekwame wordt gelijk gesteld aan de strafeis voor verkrachting.

6. Overgangsrecht

Deze richtlijn is geldig vanaf 1 augustus 2019. Twee jaar na de inwerkingtreding volgt een evaluatie van deze richtlijn waarbij ook rekening zal worden gehouden met de jurisprudentie, het nieuwe wetboek van strafvordering en eventuele wetsaanpassingen aan de strafbaarstelling van seksuele delicten.

Mr. R.T. Bös
Procureur-Generaal

⁶ humaan immunodeficiëntievirus verantwoordelijk voor aids

⁷ Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba, H100/2017, parketnummer 50000119/16 en 50000052/17, datum uitspraak 18 oktober 2018